

بسم الله الرحمن الرحيم

طراحی محوطه مجموعه های دانشگاهی

مجموعه مقالات دانشجویان کارشناسی ارشد معماری

دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

زیر نظر: دکتر جمال الدین سهیلی

پدید آورندگان:

جمال الدین سهیلی، الهام امیدی، فرهاد ایزد جویی، آیدا حسینی جدی، سید محمد خمسه ای،
میلاد دهقانی سانج، پریسا زرآبادی پور، منا زنجانی، شهرزاد شاگشتاسبی، امیر فکری،
مهدخت کیانی، بهاره مذهب، نسترن نصیری لبوارجان، مینا یاقوتی

عنوان و نام پدیدآور :	طراحی محوطه مجموعه‌های دانشگاهی: مجموعه مقالات دانشجویان کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی قزوین/ پدیدآورندگان جمال‌الدین سهیلی... او دیگران؛ زیر نظر جمال‌الدین سهیلی.
مشخصات نشر :	قزوین : سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری :	۱۱۸ ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول؛ ۲۹×۲۲ س.م.
شابک :	978-964-10-2233-6
وضعیت فهرست نویسی :	فیب
یادداشت :	پدیدآورندگان جمال‌الدین سهیلی، الهام امید، فرهاد ایزدجویی، آیدا حسینی جدی، سیدمحمد خمسه‌ای...
موضوع :	دانشگاه‌ها و مدارس عالی — محوطه‌سازی
موضوع :	دانشگاه‌ها و مدارس عالی — تسهیلات — طرح و ساختمان
شناسه افزوده :	سهیلی، جمال‌الدین، ۱۳۵۵ -
شناسه افزوده :	دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین، مرکز انتشارات علمی
رده بندی کنگره :	LB۲۳۰۵/۴ ۱۳۹۲
رده بندی دیویی :	۳۷۱/۶
شماره کتابشناسی ملی :	۳۱۳۸۶۵۶

عنوان کتاب :	طراحی محوطه مجموعه‌های دانشگاهی: مجموعه مقالات دانشجویان کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
زیر نظر :	دکتر جمال‌الدین سهیلی
ناشر :	سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
طرح جلد :	مهدخت کیانی
سال انتشار :	۱۳۹۲
نوبت چاپ :	اول، ۱۳۹۲
شمارگان :	۲۰۰۰ نسخه
قیمت :	۷۸۰۰ تومان
شابک :	۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۲۲۳۳-۶

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است

ساختمان مرکزی :	قزوین، بلوار نخبگان، دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
مرکز پخش قزوین :	۰۲۸۱-۳۶۷۵۷۸۷، ۳۶۸۸۰۵۸
مراکز فروش تهران :	۰۶۶۴۹۴۵۴۱، ۰۶۶۴۸۳۲۵۱، ۰۶۶۹۷۸۵۱۸، ۰۵۳۱۵، ۰۶۶۹۰۵۳۱-۰۲۱
آدرس سایت :	www.qiau.ac.ir
پست الکترونیک :	spc@qiau.ac.ir

فهرست مطالب

عنوان / مؤلف

پیشگفتار / جمال الدین سهیلی

۱

طراحی فضاهای نمایشگاهی در محوطه دانشگاه ها / الهام امیدی

۳

طراحی فضای مطالعه در محوطه دانشگاه ها / فرهاد ایزدجویی

۱۱

گرافیک محیطی در محوطه دانشگاه ها / آیدا حسینی جدی

۲۱

فضاهای ورزشی روباز در محوطه دانشگاه ها / اسید محمد خسته ای

۲۷

طراحی آمفی تئاترها در محوطه دانشگاه ها / سیلا دهقانی سانج

۳۵

عناصر و مبلمان محوطه دانشگاه ها / پریرا زرا بادی پور

۴۳

شفافیت کاربری ها در ارتباط بصری با طراحی محوطه دانشگاه ها / منا زنجانی

۵۱

طراحی پوشش گیاهی در محوطه دانشگاه ها / شهرزاد شاگستانسی

۵۹

طراحی مسیر پیاده در محوطه دانشگاه ها / امیر فکری

۶۹

میدان تجمع در محوطه دانشگاه ها / مهدخت کیانی

۷۷

سازماندهی فضایی معماری مجموعه های دانشگاهی برای جاد کیفیت عملکردی طراحی محوطه دانشگاه ها / بهاره مذنب

۸۷

طراحی محوطه ورودی دانشگاه ها / نسترن نصیری لیوارجان

۹۷

طراحی مرکز خرید در محوطه دانشگاه ها / مینا یاقوتی

۱۰۳

از این جانب درخواست شده تا مقدمه ای بر تحقیق پیوست که کار گروهی دانشجویان رشته معماری دانشگاه آزاد اسلامی قزوین است و با نظم و راهنمایی همکار و استاد محترم جناب آقای دکتر سهیلی به سرانجام رسیده، بنویسم. قبلاً از جناب آقای دکتر سهیلی که این امکان را برایم فراهم نموده اند تشکر می نمایم.

مطالعه مطالب ارائه شده نشان می دهد پدید آورندگان گام های ضرورنخست و سودمندی برداشته اند که با توجه به رشته تحصیلی آنها و برای دستیابی به معیارهای بومی برای بهبود عملکرد محوطه مجموعه های دانشگاهی، کار زیبا و هدفمندی به نظر می رسد. در این مطالعه به موضوعات مختلفی که محوطه مجموعه های دانشگاهی را شامل می شود پرداخته شده، که همه از ارکان و ساختارهای بیرونی یک مجموعه دانشگاهی به شمار می روند و با توجه به نقش هر کدام از این فضاها، همگی در کارایی و عملکرد به سامان دانشگاه ها موثرند و در این جاست که طراحی و طراحان در چیدمان فضایی این مؤلفه ها نقش بارز و مسئولیت عمده خود را، علی الاصول بایستی به نمایش بگذارند.

همانطور که همکاران گرامی و دانشجویان عزیز اسحضار دارند، دانشگاه ها عرصه ای ست که مجموعه ای در ساختمان ها، فضاهای دسترسی سواره و پیاده و محورهای اصلی که سازه های عمده معرف آنها هستند را دربر می گیرد چیدمان فضایی و روابط بین این سازه ها و دسترسی ها به تدبیر طراحی ... ساخت و عملکردی است که از دانشگاه های مورد نظر انتظار می رود.

برای رسیدن به دسته ای از مقادیر و استانداردهای طراحی که چنین رابطه ای را بین کلیه عناصر محوطه های دانشگاهی و سازه های عمده آن به عنوان معیار اصلی برقرار کند، به نظر می رسد لازم است مطالعه فشرده تری در ادامه همین مطالب توسط همین گروه یا گروه های دیگر صورت گیرد. انتظار بر این است که ادامه مطالعه مهمی در تدقیق و تحصیل معیارهای بکار رفته در دانشگاه های پیشگام جهانی متمرکز شده و در پایان بر آن دسته از معیارهایی تکیه نمود که کاربرد آن با مشخصات اقلیمی، رفتاری، آموزشی و پرورشی واحدهای آموزشی ایران عزیز سازگار و همسو باشد و بتوان به عنوان سندی در ایجاد مجموعه های دانشگاهی "محوطه ها" بکار برد.

به امید موفقیت دانشجویان - دکتر منوچهر طبیبیان

آنچه که در معماری منظر حائز اهمیت است، توجه به ویژگی های متفاوتی است که می تواند ارتباط لازم را بین مخاطب اثر و نیازهای محیطی در محوطه کاربری های مختلف برقرار نماید؛ به عبارت دیگر هر کاربری می باید در طراحی محوطه دارای خصوصیتی باشد که با سایر طراحی محوطه کاربری های دیگر متمایز بوده و آن طرح، متعلق به کاربری مورد نظر باشد. به عنوان مثال کاربری هایی مانند گورستان، پارک کودک، پارک بانوان، پارک پرندگان، از آنجا که به لحاظ نیازهای کالبدی، ابعاد روانشناسی محیطی و... دارای ویژگی های گوناگون می باشند، لذا در خصوص طراحی محوطه آنها نیز باید با توجه به همین خصوصیات، بررسی لازم صورت پذیرد.

نظر به اینکه در بسیاری از دانشگاهها در اجرای محوطه سازی توجهی به عوامل تخصصی شکل گیری محوطه نمی گردد، بنابراین برخی رفتارهای مورد انتظار رخ نمی دهد، به طور مثال فضایی برای مطالعه ویژه دانشجویان طراحی نمی گردد و یا اگر این طرح و نام در محوطه یک دانشگاه دیده شود در عمل به دلیل تخصصی نبودن طرح فضای مطالعه، کیفیت مورد نظر از آن فضا شکل نمی گیرد. به همین ترتیب، فضاهایی نظیر محل تجمع دانشجویان، فضای نمایشگاه برای دانشجویان و... از جمله مواردی هستند که در طراحی محوطه مجموعه های دانشگاهی به تدوین معیار برای طراحی نیازمند هستند.

در خصوص پیشینه این تحقیق، کتاب طراحی محوطه دانشگاه ها اثر ریچارد پی. دوبر در سال ۲۰۰۱ منتشر گردیده است که در آن به تفصیل در رابطه با ویژگی های موثر بر در طراحی محوطه مجموعه های دانشگاهی پرداخته شده ولی در نهایت معیارهای مشخصی برای هر یک از ویژگی ها ارائه نشده است.

این کتاب در پی این خواهد بود که باروش توصیفی-تحلیلی و با گردآوری اطلاعات دقیق از ویژگی های هر رویکرد طراحی در محوطه دانشگاه ها به تعیین معیارهایی درخصوص نحوه شکل گیری آن ویژگی بپردازیم، سپس باروش استدلال قیاسی به مقایسه مؤلفه های موجود در هر معیار در دانشگاه های مختلف پرداخته می شود تا در نهایت به برآیند کلی از این مقایسه به دست آید.

در این پژوهش گردآوری اطلاعات اسنادی می باشد که شامل استخراج و دسته بندی اطلاعات مورد نیاز از پایگاه های اینترنتی و نیز برخی کتب و مقالاتی که در این رابطه به توصیف ویژگی های طراحی محوطه دانشگاه ها پرداخته اند، خواهد شد.

در این کتاب ۱۳ ویژگی متفاوت از طراحی محوطه دانشگاه ها مدنظر قرار گرفته است که برای هر کدام در حدود ۵ الی ۶ معیار جهت تعریف و شکل گیری آن ویژگی تدوین می گردد و جامعه آماری برای هر ویژگی در حدود ۵ الی ۶ دانشگاه معتبر جهان که در زمینه طراحی محوطه با ویژگی های مطرح شده به گونه ای موفق عمل نموده اند، در این تحقیق خواهد بود.

برای این پژوهش، دانشجویان درس طرح معماری یک کارشناسی ارشد ورودی ۱۳۹۱ در دانشگاه آزاد اسلامی قزوین انتخاب شدند که با همکاری بسیار عالی موجب انجام این پروژه گردیدند. لازم به ذکر است این تجربه ارزشمند آموزشی-پژوهشی را در محضر پژوهشگر فرهیخته معماری ایران جناب آقای دکتر سلطان زاده آموختم، ضمن سپاس از ایشان شایسته است از زحمات سرکار خانم مهندس مهدخت کیانی که در زمینه ویراستاری و صفحه آرایی و طراحی جلد تلاش ارزشمندی داشته اند نیز سپاسگزاری نمایم. در پایان از رعایت ویژه ریاست محترم دانشگاه، جناب آقای دکتر موسی خانی که همواره از حامی فعالیت های پژوهشی بوده اند تقدیر و تشکر می نمایم. در پایان از مساعدت و پی گیری معاونت پژوهشی محترم دانشگاه جناب آقای دکتر سرگازانی و مدیر کل پژوهشی محترم جناب آقای دکتر مهدی زاده و معاونت پژوهشی دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی سرکار خانم دکتر خستو نیز قدردانی می نمایم.

جمال الدین سهیلی

استادیار گروه معماری

دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

بهار ۹۲